

*Горішна Г.П.,
студентка,
Науковий керівник – Босак А.О.,
к.е.н., доцент кафедри ММП Національного університету «Львівська політехніка»,
м.Львів, Україна*

ЕКОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Стан навколишнього середовища впливає на розвиток країни як фактор суспільного добробуту та визначає потенційні можливості держави. Масштабність екологічних проблем вимагає їх розгляду з точки зору забезпечення сталого розвитку суспільства, тому питання екологічної безпеки не можуть зводитись лише до розробки заходів з попередження екологічних загроз. Для збалансованого розвитку суспільства необхідним стало впровадження системи екологічного менеджменту та маркетингу, екотехнологій, що дозволяють забезпечити взаємодію економічного розвитку і захисту навколишнього середовища. Зважаючи на те, що ключовим елементом економіки є виробництво, одним із основних питань економічної науки є забезпечення неперервного зростання промисловості на основі її екологізації. Отже, для забезпечення сталого розвитку України важливого значення набуває впровадження екологічних інновацій, під якими розуміємо нові продукти, нові технології, нові способи організації виробництва, що забезпечують охорону навколишнього середовища [1]. Для економіки України інноваційна діяльність є рушійною силою, яка здатна забезпечити економічну незалежність країни і подолання розриву з розвинутими державами шляхом "інноваційного прориву", що передбачає реалізацію власних переваг, завоювання провідних позицій у тих галузях діяльності, де для цього є необхідні і достатні умови. Це справедливо як для національної економіки в цілому, так і для окремих підприємств та установ. Проте загострення екологічних проблем, що стали врівень з соціально-економічними, потребує екологізації процесів інноваційного розвитку, що актуалізує проблему раціоналізації вибору траєкторій інноваційного розвитку вітчизняної економіки за критеріями економічної ефективності і екологічної безпеки [2, с.106].

Природним шляхом подолання протиріч між економічним зростанням і забезпеченням екологічної безпеки є створення і впровадження екологічних інновацій. Однак, як свідчить практика, частка екологічних інновацій у їх загальних обсягах є незначною, що у поєднанні з низьким рівнем інноваційної активності вітчизняної економіки не дає змоги задіяти переваги даного шляху розвитку. Причинами цього є: відсутність належної мотивації створення і споживання екологічних інновацій; складнощі орієнтації виробництва і збуту на задоволення нечітко визначених екологічних потреб споживачів; складнощі оцінки ринкових перспектив екологічних інновацій; низька ефективність стратегій їх просування на ринок. Виходячи з викладеного, існує потреба в розробленні ринково-орієнтованого механізму впровадження екологічних інновацій, що дозволило б перейти до випереджаючого інноваційного розвитку з урахуванням екологічних обмежень, зайняти гідне місце в світовому економічному просторі [2, с.106]. У розвинених країнах виробництво екологічної техніки та технологій є одним з найбільш дохідних, виробництво такої продукції вважається престижним і прибутковим, а підприємства-виробники тим самим створюють собі рекламу і сприятливий імідж на ринку. Тому екологічний ринок в цих країнах бурхливо розвивається. Згідно дослідження, проведеного компанією RolandBergerStrategyConsultants, обсяг світового ринку зелених технологій уже у 2007 році досягав 140 млрд. євро (у 2008-2010-м показник зріс на 31% – до 179 млрд. євро), а за прогнозами на 2020 рік, показник складе 310 млрд. євро [1].

Отже, екологічна модернізація пов'язана із зміною технологічної бази виробництва, що характеризується скороченням витрат енергії, води та інших ресурсів на одиницю виробленої продукції. Тому впровадження зелених інновацій є економічно вигідним для підприємств. До того ж розвиток екологічно орієнтованого бізнесу дозволяє знизити техногенний вплив на навколишнє природне середовище, сприяючи тим самим виходу країни на стійкий шлях соціально-економічного розвитку, при якому не перевищується асиміляційна здатність природи. Все це вимагає від України створення відповідних умов, що дозволять зацікавити приватний сектор активно працювати в неприбутковій екологічній сфері. Вирішення цієї проблеми можливе

не тільки в рамках традиційних методів державного регулювання, але і за допомогою пропаганди інноваційної культури [3, с.266].

З огляду на вищесказане можемо зазначити, що екологічна політика – це основа для інноваційних розробок. Особливого значення набувають державна політика, її послідовність, наскрізний характер. Пріоритети розвитку та збереження довкілля повинні формувати не тільки економічну складову розвитку, але й ментальні аспекти як фактор попиту на інновації. Політика екологічної безпеки в деяких випадках виступає як обмежувач інноваційних розробок, що мають потенційну або реальну небезпеку [3, с.266].

З управлінського погляду екологічна безпека на сучасному етапі глобального прагнення до сталого розвитку та спрямування світового політикуму й підприємництва на екологізацію господарської діяльності з позицій структурно-динамічної теорії є органічною та невід’ємною складовою таких видів інноваційної діяльності, як [3, с.266]: інструментальна підготовка й організація виробництва. Саме на цьому етапі закладається екологічна складова виробництва через зміни в процедурах, методах і стандартах виробництва й контролю якості виготовлення нового продукту або застосування нового технологічного процесу, придбання виробничого устаткування тощо; запуск виробництва та проектні розробки. На цьому етапі нормам екологічної безпеки повинні відповідати нові модифікації продукту й технологічного процесу, що потім коригуються для відповідності нормам та стандартам на етапі запуску пробного виробництва, а також перепідготовка персоналу за принципами екоменеджменту, застосування нових технологій та устаткування; маркетинг нових продуктів, що включає попереднє дослідження ринку, адаптацію продукту до різних ринків або підготовку ринку до сприйняття нової продукції, створення нового ринку, проведення рекламних кампаній тощо; придбання не упередженої технології у формі патентів, ліцензій, розкриття ноу-хау, торговельних марок, конструкцій, моделей і послуг технологічного змісту чи упередженої технології (машин й устаткування, за своїм технологічним змістом пов’язаних із упровадженням продуктових або технологічних інновацій). З позицій екологічної безпеки саме ця складова повинна ретельно досліджуватися державою за допомогою нормативно-правових механізмів та стандартів для заборони виведення на ринок псевдоінновацій, що базуються на другорядних технологіях, які не виправдали себе або заборонені в інших країнах.

Отже, екологічна безпека є однією з найвагоміших проблем суспільства, а система екобезпеки є ключовим елементом національної безпеки держави, умовою переходу на вищий щабель соціально-економічного розвитку, а тому вона повинна набути статусу обов’язкової умови життя і діяльності кожної особи і всього суспільства.

Література: 1. І.Брижань Екологічні інновації та сталий розвиток України [Електронний ресурс] // ElectronicSumyStateUniversityInstitutionalRepository - Режим доступу: <http://www.essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/28927/1/Bryzhan.pdf> 2. С.Ілляшенко Впровадження екологічних інновацій як передумова переходу вітчизняної економіки на екологічно-збалансований інноваційний розвиток: проблеми і перспективи[Електронний ресурс] // Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях - Режим доступу: http://ndisrp.ucoz.ua/ld/0/14_konference_BS_2.pdf 3. Інноваційний потенціал забезпечення екологічної безпеки у контексті структурно-динамічної теорії продуктивних сил [Електронний ресурс] // Вісник НБУ - Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mimi/2011_4_2/5_1.pdf

Гринько Т.В.,

*д. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та туризму ДНУ імені Олеса Гончара,
м. Дніпропетровськ, Україна*

Кошевий М.М.,

*пошукач Інституту економіки промисловості НАН України,
м. Донецьк, Україна*

ДОСЛІДЖЕННЯ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ НАУКОЄМНОСТІ ПРОДУКЦІЇ

В умовах інноваційної моделі розвитку національної економіки інтенсифікація наукоємного виробництва є однією з передумов усунення недоліків у її функціонуванні. Розвиток наукоємних виробництв у промисловості можливий за умови відповідного організаційного та економічного їх забезпечення, що потребує формування відповідної